

Dva prevoda Otona Župančiča: John Galsworthy, *Temni cvet* (The dark flower). Roman. Založba Modra ptica, Ljubljana. 1930. — Prosper Mérimée, *Šentjernejska noč* (Cronique du règne de Charles IX). Roman. Založba Modra ptica, Ljubljana. 1930.

V minulem letu nam je prinesla Modra ptica med drugimi zanimivimi publikacijami dva prevoda iz delavnice Otona Župančiča. Odveč bi bilo, podrobno razmotrivati njegovo delo v prevodnem področju, saj po pravici uživa v tej reproduktivni literarni panogi že davno utrjen sloves dovršenega umetnika (gl. Vidmarjev članek v *Modri ptici*, I, 7., str. 153.: Župančič kot prevajalec).

John Galsworthy je med tako močnimi literarnimi individualnostmi angleške literature, kakor so n. pr. Hardy, Kipling, Wells, Conrad, Bennet in Shaw, morda najbolj simpatičen pojav; kajti njegova umetnost, ki se je sicer vedno s posebno ljubeznijo sklanjala nad Anglijo, je tako plemenita, tako človečanska, da neopazno pritegne vse naše zanimanje v krog angleškega življenja, ki nam ga tako prisrčno približa, da ga v bistvu več ne ločimo od svojega lastnega in zato pri čitanju zdaj radostno zdaj bolešno doživljamo kot nekakšni rodbinski člani vse peripetije angleške družbe. Včasih nam pisateljev sarkazem z grenkobo polni dušo, včasih pa nas od njegove mehke besede prevzema sočutje do puhlega, vase zaljubljenega otočana. Nehote se nam pri tem odpirajo daljne perspektive, na koncu katerih uziramo nekaj naši mali domovini podobnega, nekaj okorelega, puritanskega, računarskega, toda premalo preizkušenega v čistem ognju plemenite strasti, ljubezni in požrtvovanja. Vse, kar imajo Galsworthyjevi ljudje tipično angleškega na sebi, postaja spričo občečloveške usmerjenosti njegove misli nekam malenkostno, dasi je koloristično zelo zanimivo. V ospredje stopa široka humana vrednost njegovega dela, kar ga nekoliko približuje Francozom, zlasti pa Rusom, ki so mnogo pripomogli, da je njegov realizem tolikanj pridobil na globini.

A navzlic temu ni mogel dihati tuje kulture niti najmanj kompromitirati tega iskreno angleškega človeka. Njegovo kozmopolitsko kulturno obzorje se tako intimno staplja z mehкими linijami angleške domovine, da se njegovi romani z enakim občudovanjem čitajo tako na britskih otokih kakor tudi na celini.

Čar njegove umetnosti je zlasti v harmoničnem valovanju med izrednim bogastvom njegovega intelekta in neizčrpno globino srca. Poudariti je zlasti treba njegovo pogumno, svobodno in prepričevalno stališče napram napakam in predsodkom njegovih soplemenjakov; nadalje duhovno uravnovešenost, ki mu nikdar ne dovoljuje, da bi pretiraval; iskreno sočutje s ponižanimi in razžaljenimi, ki sicer spominja na Dickensa, pa je bolj bogato, ker se je napajalo v Rusih; in končno je treba poudariti njegovo pestro čuvstvenost, ki pa nikdar ne prestopi svoje mere in se nikdar ne razneži v solzavost.

Težišče njegove tvornosti leži pač v delih, kjer razmišlja o bistvu sodobne družbe, o kulturi in njenih izrodkih, o zastarelih vrednotah, ki naj se razrušijo in nadomesté z novimi. Povsod ga pri tem spremlja globoka refleksija. Skozi vsa njegova dela brni osebna struna sočutja z usodo njegovega naroda.

\* Prvo močno delo, ki je pokazalo že vsega Galsworthyja, so bili „The Island Pharisees“. V tem romanu je pisatelj razkrojil okrožujočo ga družbo, postavil na sramotni oder njeno miselno zaspanost, otrplost srca in sebičnost. Tu je tudi že izoblikoval dvojno antitezo, ki se ponavlja kot geslo v vseh njegovih spisih; vodstvu modrih je zoperstavil ogenj srca, utilitarističnim pravilom

pa svobodo samoniklega izkustva. Od tega romana, ki ima geografsko najširji horizont, ker je nekakšen splošen razgled po domovini, je Galsworthy pričel usmerjati svoj pogled na vse bolj omejene družabne skupine. Vendar je v svojih življenjskih vzorih ostal sam sebi popolnoma zvest. V „Country House“ je podvrgel analizi starodavno oblast „squirea“, dočim je v „Patricianu“ prikazal borbo med individuumom in kasto. „The Freeland“ proučuje agrarno vprašanje.

Pohlep po denarju in posesti je obdelal v romanih, združenih v ciklu „Forsyte saga“ (The man of Property, In Chancery, To let itd.). V tej ogromni literarni zgradbi je pisateljev duh objel več rodov ter skušal na njihovi zgodovini dognati vso psihološko in socialno zapletenost njihovega življenja, zlasti pa pretresljivi boj med materialno civilizacijo in nravno resnico.

„The dark flower“, ki nam ga je prevedel Župančič, stoji nekako izven naštetih del. Vendar pa se tudi v tem delu, ki je, kakor pravi J. Vidmar, knjiga čistega čuvstva, očituje intimna poteza Galsworthyjevega duha, namreč krik po svobodi srca, instinktivni odpor proti varni, natančno kakor s šestilom skonstruirani meščanski sreči.

Ta roman se sicer ne smatra ravno za najboljšega med deli velikega Johna. Res je, da ne vsebuje toliko epike in da nima toliko aktualne vrednosti kakor zgoraj našeta dela, ki jih pretresa socialni nemir. Zato pa mu moramo priznati tem več občečloveške veljave. Galsworthy morda nikjer drugje ni v toliki meri prišel na račun pri oblikovanju svojega čuvstvenega bogastva.

Knjiga je pisana z izredno umetniško ekonomijo. Vzvišen mir leži nad duševnimi konflikti, ki polnijo knjigo. Tiha žalost — osnovno čuvstvo, ki spremlja pisatelja od strani do strani — prepričevalno ustvarja v čitalčevi podzavesti filozofsko resignacijo nad minljivostjo ljubezenske strasti, nad izvenevanjem temnega cvetu. Enkrat se mora človek odpovedati mladosti, enkrat napoči trenutje, ko pravi z Markom Lennanom: „Konec! Dolgi boj — naposled končan! Mladost z mladostjo, poletje s poletjem, velo listje z velim listjem!“

O prevodu se dá le to reči, da se čita gladko kot original. Navdušenje za prelepi jezikovni izraz raste od strani do strani in z njim občudovanje do prevajalca. Ko pa črna pismena prenehajo sporočati pisateljevo misel, z obžalovanjem odložimo knjigo. Kar v posameznosti posebno odlikuje Župančičev prevod, je neposrednost prevedene besede, ki je vedno kakor vlita v kalup pisateljeve miselne predstave. Poznavalec prevodne umetnosti bo mirno šel mimo redkih ohlapnosti v izrazu, saj morajo vsi pedantski pomisleki umolkneti pred veličino prevajalčeve zasluge. Komur je do splošne lepote prevoda in do premočrtne poustvarjalne sile, ki diha iz vsake strani prevoda, se bo po slovenski besedi dvignil do daljnega angleškega avtorja in bo v svobodnem duhovnem občenu z njim užival ves čar njegove visoke umetnosti.

Drugi Župančičev prevod, ki je izšel v minulem letu v založbi Modre ptice, je „Šentjernejska noč“ (Mérimee je knjigo naslovil „Cronique du règne de Charles IX“). Kakor „Temni cvet“ človeka ogreje in mu potrka na srce, tako nas „Šentjernejska noč“ sicer zadivi, vendar nas pusti hladne, nedoumevajoče. Sicer je v nekem smislu tu kakor tam govora o ljubezenskih doživljajih, toda kolikšna razlika med Galsworthyjem, ki je kljub svojemu realizmu v mnogočem blizek romantičnemu Rousseauju, in pa Mériméejem, ki sicer spada v romantiko, a le na zunaj, dočim je po svojem duševnem obeležju otrok 18. sto-